

besenyői BEÖTHY Kálmán, m. kir. csendőr ezredes

Nagyváradon született 1896. október 11-én, római katolikus családba. Nagyapja az 1848-as forradalom idején Kossuth által kitüntetésben részesített alezredes volt (az 1848-as szabadságharcban 21 Beöthy vett részt!), emiatt a forradalom leverése után sok évre börtönbe vetették és a család vagyonát elkobozták. Így a gyerekek, köztük édesapja, Kálmán, nincstelenként nőtt fel, s vasúti tisztviselői munkával tartotta el családját, majd végül állomásvezető lett. Hat gyermekének felnevelése annál is nehezebb volt, mivel felesége, Marjay Erzsébet, nagyon korán elhunyt. Ennek ellenére, mindegyik gyermekét kiiskoláztatta. Három közülük doktorátust szerzett, Kálmán nevű fia pedig a katonai pályát választotta.

A Honvéd hadapródiskolát 1911-1915-ben végezte el, mely után 1915. március 15-én avatták zászlóssá. A m. kir. 13. honvéd gyalogezrednél szolgált, ahol 1915. szeptember 1-én hadnaggyá, majd 1917. augusztus 1-én főhadnaggyá léptették elő.

A trianoni diktátum miatt a honvédség állományát le kellett csökkenteni, ezért sok katonatisztnak más vonalra kellett lépnie. Emiatt ő 1921. március 1-én a csendőrség kötelékébe lépett. A csendőrtiszti tanfolyamot az 1921-1922-és tanévben végezte el. A csendőrséget így jobban megismerve szerette meg teljes szívből a testületet és egész munkássága alatt a „csendőreinek” az épülésén, javán fáradozott.

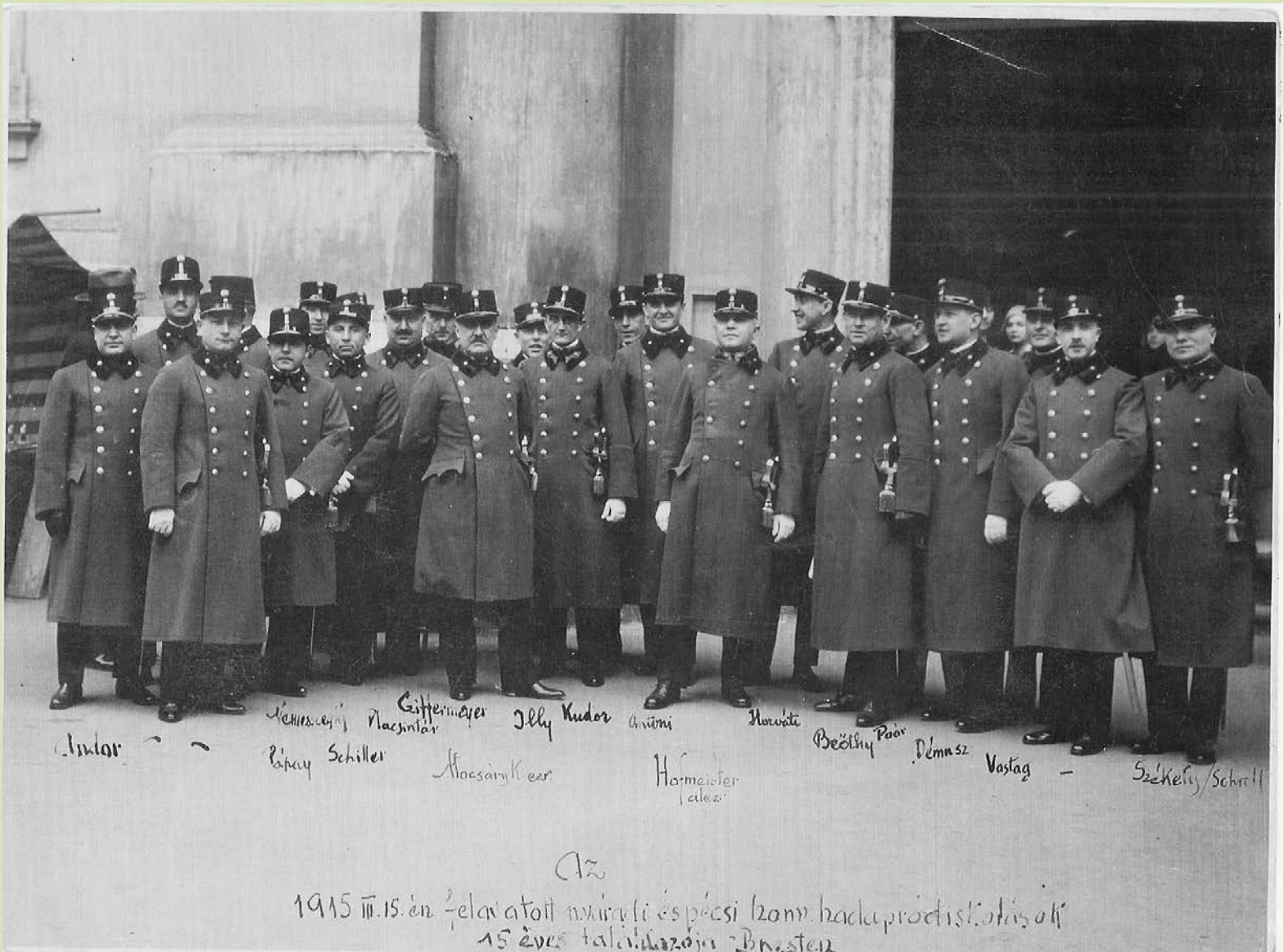

1922. október 13-án vette feleségül Szegeden a tőle hét évvel fiatalabb Lintner Irént, akit még Brassóban, mint 14 éves kislányt ismert meg. Feleségét és három gyermekét (Erzsébet, Irén és Kálmán) hön szerette, de ha lehet, még forróbban szerette csonka hazáját és a népét szolgáló csendőreit.

1926. május 1-én csendőr századossá léptették elő (8. rangszám) és a budapesti I. csendőrkerület kunhegyesi szárnyának szárnyparancsnok-helyettesévé nevezték ki, majd 1928. augusztus 1-től a budapesti I. csendőrkerület I. gyalog tanosztálya 1. alosztályának (Esztergom) parancsnoka lett.

Sok novellát is írt, gyakran álnéven, melyek nagy része folyóiratokban és a Csendőrségi Lapokban jelent meg. 1929-ben Debrecenben adták ki a *Szemtől szembe. Apróságok a csendőr életéből* c. novella gyűjteményét (a honlap Könyvtárában olvasható), s később a *Kakastollások* c. könyvét. Ez utóbbi a csendőrkönyvek nagy részének sorsában osztozva a kommunizmus csendőr-anyag üldözésének áldozataként megsemmisült, s még bibliográfiai adataikat sem ismerjük.

1930. április 15-től a budapesti I. csendőrkerület szentendrei szárnyának szárnyparancsnokaként szolgált.

1934. július 1-én Pinczés Zoltán, a Belügyminisztérium VI. b. osztályának vezetője (s mint ilyen, a Csendőrségi Lapok főszerkesztője) előadótisztként maga mellé vette az íróként is ismert Beöthy Kálmánt és bevonta a Csendőrségi Lapok szerkesztésébe. Tíz éven át vett részt ebben a munkában, s az 1939-1942-es évfolyamokat ő szerkesztette. E feladatot hivatalos munkáján felül, családja támogatásával odaadóan végezte, mert szívügye volt, hogy a Csendőrségi Lapokon keresztül hón szeretett csendőreinek hazaszeretetét, becsületét, példaadó szellemét minél magasabbra emelje. Eközben 1937. november elsején őrnaggyá (5. rangszám), majd 1941.május 1-én alezredessé (6. rangszám) nevezték ki.

1942. augusztus 1-től a Belügyminisztérium VI. (1943.01.01-étől XX.) osztályának ideiglenes osztályvezető helyettese lett, majd az 1943. május 1-i ezredesi kinevezését követően tényleges osztályvezető-helyettese, 1944. október 17-től pedig osztályvezetője.

1944 novemberétől 1945. március 28-ig a Belügyminisztérium VI. (csendőrségi és rendőrségi) osztályának vezetője volt; 1945 májusáig pedig a csendőrség felügyelője mellé volt beosztva Németországban.

Csendőrségi szolgálataiért a következő kitüntetésekben részesítették:

Ezüst katonai érdemérem hdm. a kardokkal

Bronz katonai érdemérem hdm. a kardokkal

Károly csapatkereszt

Magyar érdemrend lovagkeresztje

Kormányzói dicsérő elismerés

Nemzetvédelmi Kereszt (1943)

Háborús emlékérem karddal és sisakkal

Erdélyi emlékérem

Bolgár háborús emlékérem

Osztrák háborús emlékérem

Olasz Koronarend lovagkeresztje.

1945. november 11-től előzetes letartóztatásba helyezték. A Budapesti Népbíróság 1946. március 18-án felmentette az ellene emelt vádak (Nbr. 13§. 2. és 3. pont) alól és a felmentést a Népbíróságok Országos Tanácsa 1946. október 2-án megerősítette.

Ennek ellenére internálták három évre, Csepelre és Kistarcsára, majd 1951 júliusában kitelepítették Böszörményi úti lakásából Újfehértóra egy „kulák” pajtájába, feleségével, két lányával, vejével és héthónapos kis unokájával. De a kommunista csendőr-gyűlölőknek nem volt elég így meghurcolni és mindenétől megfosztani. Mivel pár kiló lisztet és valamennyi zsírt magával vitt hattagú családja részére, „élelmiszer-halmozás” vádjával őt és vejét, dr. Temesvári Endre hadirokkant volt zászlóst letartóztatták. 1953-ban a kitelepítettek amnesztiát kaptak ugyan, de Budapestre tilos volt visszatérniük. Felesége a Martonvásárhelyi templom orgonistájaként kapott egy üres kocsmai szobát lakásul. Így került a család feje fölé fedél. A család megélhetéséről segéd-kőművesi munkával gondoskodott. Hordta a téglát, keverte a maltert és soha nem panaszkodott.

Az 1956-os forradalom alatt nagyon csöndben volt, mert a bebörtönzések után tudta, mi várhat rá. Ennek ellenére a forradalom leverése után 16 hónapra újra bebörtönözték, s gumibottal annyira összeverték, hogy többé nem tudott kiegyenesedni és belső sérülései miatt egészsége és munkaképessége többé nem tért vissza. 1967-től Kisújszálláson lakott a plébániához tartozó

egyik épületben. Ő harangozóként, felesége pedig a templom orgonistájaként szolgált. 1971-ben megsérült veséi végleg felmondták a szolgálatot és május 27-én, 74 éves korában elhunyt.

Öreg barátom halálára

Kiátkozott életét vonszoltad,
Pedig őseid nyomán építettél.
Lelkeden hordtad az egész országot,
De saját földeden rabszolga lettél.

Idegen földön nem fáj a szolgaság...
Neked a kínból kettős adatott:
Saját házadnak pusztulását látnod,
S hordalék népség sorsát hordanod.

Jó, szép, nemesnek magvetője voltál,
Az emberek is bizalommal hittek
S mentek utánad szorgos kezekkel,
A nagy ígéretnek együtt örültetek.

S aztán... jött pusztulás, dúlás,
Elönté földed piszkos áradat...
Katakлизмás szörny-időben
A jó, a szép, a nemes alul maradt.

Megfordult felszín felismerhetetlen,
Alulra került a szép, jó és nemes.
Az ősi magvak ott jó helyen vannak,
Jövő hazádnak mind ígéretes.

Öreg bajtársam, jó Beöthy Kálmán!
Nyugodj békében, példakép valál...
Megtértél őseidhez, Veletek készül
Új élet, melyen nem győz a halál.

Csepi Béla csendőr ezredes

((Bajtársi Levél, XXV. évfolyam, 1972. 1-6 szám, 38. oldal))

S álljon még itt egy vers Beöthy Kálmán tollából, amelyet fia utáni vágyódása ihletett, mintegy emléket állítva annak a hihetetlenül embertelen és kegyetlen elbánásnak, amellyel a kommunista uralom a csendőröket sújtotta, még ha soha semmi elmarasztalándót sem cselekedtek soha, csupán azért, mert csendőrök voltak. Égbe kiáltó igazságtalanság, s a magyar állam és népe még ma is, évtizedek múltán és rendszerváltás után is hallgat minderről:

HÍV A FIAM

Nincsen egy éjszakám nyugodt, átaludt;
Gondok szülik keserves álmaimat,
Ugy nyom az Élet: a pénz és a kenyér,
Pedig a szívem már de sokszor kihagy!

Mégis...úgy szeretném egyszer valahogy'
Felemelni bízón elgyengült karom,
Napfényt ölelni...meleget, mosolyt
És elgondolkodni egy-egy vén dalon.

Szeretném nem tudni öreg szívemet,
Dalt szeretnék a lelkem poharába,
Csillogó szemet a megtört helyébe
Ti rátok fiam, szüntelenül várva...

El-elnézek arra a tenger felé,
Megsimogatom a nyugati napot...

...Hiszed-e még, hogy kegyes lesz sorsom
És egyszer csak elérem ölelő karod?...

1969, Magyarország
BEÖTHY KÁLMÁN ezds

(Beöthy Kálmán ezredes az USA-ban élő fiához írta e verset Magyarországon, ahol a kommunista uralom okozta megaláztatásban, egyedüllétében, hivatásából kítaszítva, havi 100 forintért harangozói munkakörben tengődött egy alföldi kisvárosban. Még a nyugati napot is kedvesnek vélte fia és bajtársai után való vágyódásában.)

(megjelent a Bajtársi Levél XXV. évfolyam, 1972. 1-6 számának 37. oldalán)